

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 29/2006 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om anordningar inom räddningsväsendet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 4 oktober 2006 en proposition med förslag till lag om anordningar inom räddningsväsendet (RP 157/2006 rd) till förvaltningsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Timo Viitanen, inrikesministeriet
- lagstiftningssekreterare Liisa Vanhala, justitieministeriet
- konsultativ tjänsteman Tapani Koivumäki, handels- och industriministeriet
- överingenjör Riitta Järvenpää-Kirkkola, social- och hälsovårdsministeriet

- regeringsråd Sven-Eric Roman, miljöministeriet
- överingenjör Timo Pulkki, Säkerhetsteknikcentralen
- ordförande Antti Soininen, Suomen Palokausalustiikkeiden Yhdistys ry
- skadeskyddschef Seppo Pekurinen, Finska Försäkringsbolagens Centralförbund r.f.
- verkställande direktör Timo Rasimus, Turvalan yrittäjät ry
- professor Olli Mäenpää
- professor Kaarlo Tuori.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- dataskyddsombudsmannens byrå
- länsstyrelsen i Södra Finlands län
- Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland ry
- Sammutinhuoltoliikkeiden liitto SHLL ry.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att det stiftas en lag om anordningar inom räddningsväsendet.

Med anordningar inom räddningsväsendet avses de anordningar och system med relevans för brandsäkerheten som vanligen inte ingår i den operativa materielen vid räddningsverken. Syftet med lagen är att säkerställa att anordningarna inom räddningsväsendet är säkra och lämpade för sitt ändamål. Samtidigt avser lagen att säkerställa funktion och teknisk kompatibilitet i fråga om vissa övervaknings- och larmsystem.

Lagen föreslås få bestämmelser om ett system för bestyrkande av att anordningarna stämmer överens med kraven och om besiktningar av vissa anordningar. För att de mest avancerade anordningarna ska kunna släppas ut på marknaden krävs det en bedömning som utförs av ett godkänt bedömningsorgan. För besiktningar av branddetektorer och automatiska släckanläggningar i byggnader ska det finnas godkända besiktningsorgan. Vilka krav som ställs på utrustningen i respektive situation beror på hur stora

riskerna för människor, egendom och miljö är och vilken roll den spelar till exempel som ett led i säkerhetsmekanismerna i offentliga lokaler.

Säkerhetsteknikcentralen ska vara allmän tillsynsmyndighet.

Lagen avses träda i kraft genast efter det att den antagits och blivit stadfast.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

I propositionen föreslås en ny lag om anordningar inom räddningsväsendet. Lagen ska ersätta den nuvarande lagen om de tekniska kraven på anordningar inom räddningsväsendet och brandsäkerheten för produkter (562/1999). Lagen ska säkerställa att anordningar inom räddningsväsendet är säkra och lämpade för sitt ändamål. Samtidigt avser lagen att säkerställa funktion och teknisk kompatibilitet i fråga om vissa övervaknings- och larmsystem.

Den nya lagen innebär inga större materiella ändringar i den gällande regleringen. Propositionen är främst en precisering av lagstiftningen med hänsyn till att grundlagen kräver bestämmelser i lag och normgivningsbemyndiganden. Bestämmelser som för närvarande ingår i föreskrifter och förordningar av inrikesministeriet lyfts upp på lagnivå. Närmare bestämmelser ska föreskrivas genom förordning av statsrådet.

Lagen har bestämmelser bland annat om kraven på de bedömningsorgan som bedömer om anordningar inom räddningsväsendet motsvarar kraven och på de besiktningsorgan som besiktar anordningarna. Dessutom finns bestämmelser om godkännande av organen. Vidare tydliggörs lagens förhållande till lagen om godkännande av byggprodukter (230/2003). På grund av ett uttalande av riksdagen (RSv 249/2002 rd) preciseras befogenhetsfördelningen mellan myndigheterna. Miljöministeriet ska godkänna organ som avses i direktivet om byggprodukter (rådets direktiv 89/106/EEG) och svarar också för anmälningsförfarandet. I övrigt är det Säkerhetsteknikcentralen som är behörig myndighet.

Säkerhetsteknikcentralen utövar tillsyn över den föreslagna lagen samt över bedömnings- och besiktningsorganen. Utan den föreslagna lagen kan Säkerhetsteknikcentralen inte fullfölja sina

uppgifter. Centralen ska bland annat övervaka att anordningar inom räddningsväsendet överensstämmer med kraven. Bestämmelserna i 5 § om allmänna krav på anordningar inom räddningsväsendet är en behörig rättslig grund. Dessutom kan det genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om kraven på anordningar, märkning av dem och information och anvisningar som ska åtfölja anordningarna.

I 4 § definieras generellt vad som avses med bland annat anordningar inom räddningsväsendet. För tydlighetens skull framhåller utskottet att 1 a-punkten gäller branddetektorer som ska installeras varaktigt i byggnader, detektorer som varnar för fara för någon annan olycka samt anordningar som larmar och varnar och avser bland annat branddetektorer, brandvarnare och brandlarmanläggningar. I släckanläggningar enligt 1 b-punkten ingår till exempel snabbrandposter och brandposter inklusive brandkårens brandposter, till exempel också sprinkleranläggningar.

Enligt lagen ingår också fabriktillverkade eldstäder som varaktigt infogas i kanaler i anordningar inom räddningsväsendet. På den punkten motsvarar bestämmelserna inte normalt språkbruk. Detsamma gäller delvis också anordningar för skyddsrum. Den föreslagna lagen har lagtekniska orsaker och utskottet anser därför bestämmelserna vara lämpliga. Utskottet framhåller att eldstäder spelar en viktig roll för brandsäkerheten.

Vidare framhåller utskottet vikten av att brandposter fungerar på behörigt sätt. Som regel omfattas inte skyldigheten att inspektera och serva anordningar inom räddningsväsendet av den föreslagna lagen. I lagen ingår bestämmelser om tekniska krav på anordningarna. Överensstämmelsen ska bestyrkas när en anordning

släpps ut på marknaden eller tas i drift. Men i 7 § föreskrivs om dels konstruktion och installation, dels underhåll och besiktning av branddetektorer, automatiska släckanläggningar och handbrandsläckare. Bestämmelser om skyldighet att serva och inspektera andra anläggningar, till exempel brandposter, finns i räddningslagen (468/2003).

I 22 § i räddningslagen anges att följande anordningar som är föreskrivna av myndigheter eller i författningar måste vara funktionsdugliga och ha underhållits och inspekterats på behörigt sätt: Släcknings-, räddnings- och bekämpningsmateriel, anordningar som underlättar släcknings- och räddningsarbetet, branddetektorer och larmanordningar samt övriga anordningar som varnar om överhängande fara, skyltar som anger utrymningsvägar och säkerhetsmärkning samt skyddsrummens utrustning och anordningar. Här bör också noteras att samtliga brandposter omfattas av bestämmelserna om brandsyn i 7 kap. i räddningslagen.

Med hänvisning till propositionen och annan utredning finner förvaltningsutskottet förslaget nödvändigt och lämpligt. Utskottet tillstyrker lagförslaget, men anför följande anmärkningar och ändringsförslag.

Detaljmotivering

1 §. Lagens syfte. Utskottet föreslår att verbet "turvataan" läggs till i bisatsen i 1 § 2 mom. i det finska lagförslaget eftersom det saknas. Ändringen påverkar inte den svenska lagtexten.

9 §. Ansvarig person. Paragrafen har bestämmelser om ansvariga personer i installationsaffärer och handbrandsläckaraffärer. De ska se till att affären arbetar enligt gällande bestämmelser. På grundval av 8 § är en affär skyldig att anmäla en ansvarig person till Säkerhetsteknikcentralen innan han eller hon inleder sin verksamhet.

Enligt 9 § ska den ansvariga personen visa sin behörighet genom prov som ordnas av Säkerhetsteknikcentralen eller av någon annan med adekvat sakkunskap. Säkerhetsteknikcentralen svarar för provet och utfärdar ett visstidsintyg

för den som uppfyller behörighetsvillkoren. Centralen kan återkalla behörighetsintyget om personen inte längre uppfyller behörighetskraven eller i väsentlig omfattning försummar sin skyldighet att se till att affären arbetar enligt gällande bestämmelser.

Den ansvariga personen ska genom utbildning och arbetserfarenhet ha uppnått den specialkompetens som uppdraget kräver. Verksamhetsutövaren själv eller en person som är anställd i personen i huvudsyssla kan vara ansvarig person. Utskottet föreslår att 9 § 2 mom. preciseras för att det tydligt ska framgå att kravet på specialkompetens gäller båda situationerna.

10 §. Installationsaffärers och handbrandsläckaraffärers verksamhet. Paragrafen föreskriver om saker som installationsaffärer och handbrandsläckaraffärer är skyldiga att följa och beakta i sin verksamhet. Där hänvisas också till rekommendationer gällande verksamheten. Utskottet anser det lämpligt att passusen preciseras och hänvisar till allmänt godtagna rekommendationer.

12 §. Förutsättningar för godkännande av bedömningsorgan och besiktningsorgan. Paragrafen har bestämmelser om de krav som bedömningsorgan och besiktningsorgan måste uppfylla för att kunna godkännas som ett organ enligt 11 §. Utskottet föreslår att 1 mom. 2 punkten som gäller personalen kompletteras med bedömningsuppgifter, som nämns i detaljmotiven. Dessutom preciseras den finska lagtexten i språkligt hänseenden.

14 §. Utförande av uppgifter. I paragrafen sägs att bedömningsorganen och besiktningsorganen ska utföra sina uppgifter under tjänsteansvar, följa god förvaltningssed och besiktningspraxis och ta hänsyn till gällande bestämmelser och rekommendationer om produkten. Enligt uppgifter till utskottet hänvisar god förvaltningssed och besiktningspraxis till bestämmelserna i förvaltningslagen om grunderna för god förvaltning och förfaranden i förvaltningsärenden, inbegripet inspektioner enligt 39 § i förvaltningslagen. I 3 mom. sägs bland annat att ett be-

dömningsorgan eller ett besiktningsorgan är skyldigt att följa förvaltningslagen när det utför offentliga förvaltningsuppgifter som avses i den föreslagna lagen. Bestämmelsen i 1 mom. överlappar således bestämmelsen i 3 mom. Utskottet föreslår att kravet stryks i 1 mom. eftersom det är onödigt. Vidare föreslår utskottet att hänvisningen i 1 mom. till rekommendationer preciseras att gälla allmänt godtagna rekommendationer. Dessutom måste bestämmelsen om tjänsteansvar formuleras om.

I detta sammanhang framhåller utskottet också att det med stöd av 15 § 2 mom. genom förordning av statsrådet kan utfärdas närmare bestämmelser om de uppgifter som bedömningsorganen och besiktningsorganen har enligt 13 och 14 § och om innehållet i besiktningsorganens besiktningar och procedurerna vid besiktningar.

Enligt detaljmotiven gäller de uppgifter som bedömnings- och besiktningsorganen har enligt 13 § offentliga förvaltningsuppgifter i den mening som 124 § i grundlagen avser. I 11 och 12 § föreskrivs om godkännande av bedömningsorgan och besiktningsorgan, i 14 § om utförande av uppgifter, i 17 och 18 § om tillsyn och i 21 § om överklagande. Bestämmelserna ger behöriga garantier för de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten och övriga krav på god förvaltning. Enligt 14 § 4 mom. kan bedömningsorganen och besiktningsorganen anlita utomstående provnings- och besiktningsservice och andra utomstående tjänster när de själva svarar för den samlade bedömningen. Utskottet menar att det också i fråga om dessa utomstående tjänstetillhandahållare måste finnas bestämmelser om att till exempel kraven på god förvaltningssed och andra garantier vid offentliga förvaltningsuppgifter måste vara uppfyllda. Följaktligen föreslår utskottet att 1 och 3 mom. också ska gälla utomstående tjänstetillhandahållare som avses i denna paragraf.

15 §. Närmare bestämmelser om bedömnings- och besiktningsorgan. Enligt 1 mom. utfärdas det genom förordning av statsrådet närmare bestämmelser om godkännandeförfarandet av bedömnings- och besiktningsorgan i enlighet med

11 och 12 §, villkoren för godkännande och bedömning av villkoren.

Dessutom anges det i 1 mom. att det för godkännande krävs att ett organ har nödvändig sakkunskap och teknisk beredskap för uppgifterna och att de administrativa arrangemang vidtas i organet som är nödvändiga för konsekventa åtgärder och uppföljning av åtgärderna. Enligt uppgifter till utskottet upprepas bara de viktigaste kriterierna för godkännande av ett organ. Syftet har bara varit att hänvisa till förutsättningarna i 12 §. För tydlighetens skull och för att undvika oavsiktliga normkonflikter föreslår utskottet att passusen i 15 § 1 mom. stryks. Hänvisningarna i den första meningen till 11 och 12 § är lämpliga och exakta. Utskottet har ingenting att anmärka mot de krav som ställs på organen.

18 §. Förbud och tvångsmedel. I paragrafen ingår bestämmelser om Säkerhetsteknikcentralens befogenheter när en anordning inom räddningsväsendet, en installationsaffär eller en handbrandsläckaraffär eller ett bedömningsorgan eller ett besiktningsorgan inte uppfyller de uppställda kraven. Tanken har varit att 2 mom. ska gälla installationsaffärer och handbrandsläckaraffärer. Utskottet föreslår att bedömningsorgan och besiktningsorgan stryks i momentet eftersom Säkerhetsteknikcentralens befogenheter visavi dem ingår i 3 mom.

För tydlighetens skull föreslår utskottet att 2 mom. kompletteras med hänvisningar till de paragrafer där det föreskrivs om villkoren och kraven på installationsaffärer och handbrandsläckaraffärer. Dessutom anser utskottet det vara lämpligt att fristen för att avhjälpa en brist samordnas med motsvarande bestämmelser om bedömningsorgan och besiktningsorgan i 3 mom.

21 §. Överklagande. I ett beslut som ett bedömningsorgan eller ett besiktningsorgan har fattat om intyg över överensstämmelse eller besiktningsintyg, kan i enlighet med vad som föreskrivs i förvaltningslagen, rättelse yrkas hos det organ som fattar beslutet inom 30 dagar från det att den berörda parten fick del av beslutet, föreskrivs i 2 mom. Ett beslut som bedömningsorga-

net eller besiktningsorganet fattar i rättelseförfarandet får överklagas hos förvaltningsdomstolen i enlighet med förvaltningsprocesslagen. Utskottet påpekar att detaljmotiven till paragrafen talar om direkt besvärsmotiv och preciserar med hänvisning till inkommen utredning att överklagandeförfarandet explicit är tänkt att vara i två steg. Det är således inte tänkt att det ska finnas en parallell eller alternativ besvärsmotiv i dessa eller några andra beslut.

Även om behandlingen av ett rättelseyrkande följer de allmänna bestämmelserna om behandling av förvaltningsärenden, innehåller förvaltningslagen inga bestämmelser om rättelseyrkande, påpekar utskottet. I 46 § i förvaltningslagen föreskrivs att en part samtidigt med beslutet ska få anvisningar om användning av rättsmedel då det finns särskilda bestämmelser om hur ett förvaltningsbeslut förs till en myndighet. Med hänvisning till det som sägs ovan anser utskottet det vara lämpligt att hänvisningen till förvaltningslagen stryks i 2 mom. Det är också onödigt att här nämna anvisningar om rättelseyrkande. Den gällande lagen har emellertid en bestämmelse om anvisningar om rättelseyrkande tvingande. Därför kan det ge upphov till ovisshet bland aktörerna om passusen stryks i den föreslagna lagen. Följaktligen anser utskottet en informativ bestämmelse vara befogad i detta sammanhang. Den föreslagna regleringen innebär en ändring också i det hänseendet att rättelseyrkandet ska göras till det organ som har fattat beslutet, och inte till Säkerhetsteknikcentralen som enligt den gällande lagen. Därför är det befogad att vara extra noga med anvisningarna om rättelseyrkande i detta fall.

Dessutom föreslår utskottet en del språkliga ändringar.

24 §. Närmare bestämmelser och föreskrifter. I 2 mom. ges Säkerhetsteknikcentralen befogen-

het att utfärda föreskrifter som har samband med dess uppgifter i syfte att samordna de administrativa procedurerna när det gäller sådana uppgifter inom tillsynen över och bestyrkande av överensstämmelse i fråga om anordningar inom räddningsväsendet och sådana uppgifter med anknytning till installationsaffärernas och handbrandsläckaraffärernas verksamhet som enligt den föreslagna lagen omfattas av Säkerhetsteknikcentralens behörighet. Utskottet menar att normgivningsbemyndigandet har en generösare formulering än vad detaljmotiven låter förstå. Enligt motiven är föreskrifterna främst avsedda att styra procedurerna i första hand för att säkerställa samordnade handläggningsprinciper. Föreskrifterna kan gälla bland annat hur frågor läggs fram och vilken form dokumenten har. Det finns inget behov av särskilda föreskrifter eller andra normer i lag vid sidan av de redan föreslagna eller de som eventuellt föreskrivs genom förordning av statsrådet, har utskottet upplysts om. Behöriga anvisningar räcker till för att föreskriva hur frågor ska läggas fram och vilken form dokumenten ska ha, likaså för att till exempel sprida information om relevanta EU-bestämmelser eller rättspraxis. Den här typen av bestämmelser om anvisningar har också en informativ betydelse för de berörda aktörerna. Utskottet anser det motiverat att lagen får en bestämmelse om meddelande av anvisningar i stället för det normgivningsbemyndigande som föreslås i propositionen.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår förvaltningsutskottet

att lagförslaget godkänns med följande ändringar:

Lag

om anordningar inom räddningsväsendet

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagens syfte

(1 mom. som i RP)
(Ändringen påverkar inte den svenska lagtexten)

2—8 § (Som i RP)

9 §

Ansvarig person

(1 mom. som i RP)
Verksamhetsutövaren själv eller en person som är anställd i affären i huvudsyssla (*utesl.*) kan vara ansvarig person. *Den ansvariga personen skall* genom utbildning och arbetserfarenhet *ha* uppnått den specialkompetens som uppdraget kräver. *Den ansvariga personen skall* visa sin behörighet genom prov som ordnas av säkerhetsteknikcentralen eller av någon annan med adekvat sakkunskap. Säkerhetsteknikcentralen utfärdar ett behörighetsintyg för den som uppfyller behörighetsvillkoren. Intyget skall gälla för viss tid. Säkerhetsteknikcentralen kan återkalla behörighetsintyget om personen inte längre uppfyller behörighetskraven eller i väsentlig omfattning försummar sin skyldighet enligt 1 mom. att se till att affären arbetar enligt gällande författningar.

(3 mom. som i RP)

10 §

Installationsaffärers och handbrandsläckaraffärers verksamhet

Installationsaffärerna och handbrandsläckaraffärerna skall utföra sitt arbete med installation, underhåll och besiktning av anordningar sakkunnigt och omsorgsfullt och enligt god installations- och underhållssed samt iaktta gällande bestämmelser och *allmänt godtagna* rekommendationer.

(2 mom. som i RP)

11 § (Som i RP)

12 §

Förutsättningar för godkännande av bedömningsorgan och besiktningsorgan

Ett bedömningsorgan och ett besiktningsorgan godkänns, om

(1 punkten som i RP)

2) organet har tillräcklig tillgång till kvalificerad personal, och personalens oberoende har fastställts i fråga om *bedömnings- och besiktningsorgansuppgifterna*,

(3—5 punkten som i RP)

(2 och 3 mom. som i RP)

13 § (Som i RP)

14 §

Utförande av uppgifter

Bedömningsorganen och besiktningsorganen *utför sitt uppdrag under tjänsteansvar. I sina uppdrag skall de (utesl.) ta hänsyn till gällande*

bestämmelser och *allmänt godtagna* rekommendationer om produkten.

(2 och 3 mom. som i RP)

Bedömningsorganen och besiktningsorganen kan anlita utomstående provnings- och besiktningsservice och andra utomstående tjänster när de själva svarar för den samlade bedömningen. *En utomstående tjänstetillhandahållare skall uppfylla kraven i 12 § 1 mom. och följa bestämmelserna om bedömnings- och besiktningsuppgifter i denna lag. Det som föreskrivs om bedömningsorgan och besiktningsorgan i 1 och 3 mom. i denna paragraf tillämpas också på en utomstående tjänstetillhandahållare som avses i detta moment.*

15 §

Närmare bestämmelser om bedömnings- och besiktningsorgan

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om godkännandeförfarandet av bedömnings- och besiktningsorgan i enlighet med 11 och 12 §, villkoren för godkännande och bedömning av villkoren. (*Utesl.*)

(2 mom. som i RP)

16 och 17 §
(Som i RP)

18 §

Förbud och tvångsmedel

(1 mom. som i RP)

Om en installationsaffär eller en handbrandsläckaraffär som avses i 2 § (*utesl.*) inte längre uppfyller *de villkor eller krav* för verksamheten *som anges i 8—10 §* eller handlar i strid med förpliktande beslut skall säkerhetsteknikcentralen *ge affären en tillräckligt lång frist för att avhjälpa bristen* (*utesl.*). Om bristen inte avhjälps *inom utsatt tid*, kan säkerhetsteknikcentralen vid vä-

sentlig förseelse förbjuda installationsaffären eller handbrandsläckaraffären att fortsätta med sin verksamhet i enlighet med denna lag (*utesl.*).

(3 mom. som i RP)

19 och 20 §
(Som i RP)

21 §

Överklagande

(1 mom. som i RP)

I ett beslut som ett bedömningsorgan *har fattat om intyg över överensstämmelse* och ett besiktningsorgan har fattat om (*utesl.*) besiktningsintyg, kan (*utesl.*) rättelse yrkas hos det organ som fattat beslutet inom 30 dagar från det att den berörda parten fick del av beslutet. *Bestämmelser om organets skyldighet att foga en anvisningen om rättelseyrkande till beslutet finns i förvaltningslagen.* Ett beslut som bedömningsorganet och besiktningsorganet fattar i rättelseförfarandet får överklagas hos förvaltningsdomstolen i enlighet med förvaltningsprocesslagen.

22 och 23 §
(Som i RP)

24 §

Närmare bestämmelser och anvisningar

(1 mom. som i RP)

Säkerhetsteknikcentralen kan *meddela anvisningar som samordnar tillämpningen av i denna lag och de bestämmelser som har utfärdats med stöd av den* samt tillsynen.

25 och 26 §
(Som i RP)

FvUB 29/2006 rd — RP 157/2006 rd

Helsingfors den 7 december 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Matti Väistö /cent
vordf. Veijo Puhjo /vänst
medl. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Nils-Anders Granvik /sv
Lasse Hautala /cent
Rakel Hiltunen /sd
Hannu Hoskonen /cent

Esko Kurvinen /saml
Lauri Kähkönen /sd
Heli Paasio /sd
Tapani Tölli /cent
Ahti Vielma /saml
Tuula Väättäin /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Minna-Liisa Rinne.